

PELLO ZUBIRIA

Jakintsuaren bertso berriak kazetariei jarriak

Bi Fukushima daude munduan 2011ko udazkenean. Bata, kasik ahantzia, udaberrian mundua ikaratu ostean udazkenerako normaldua... jendeen gehiengoarena. Beste Fukushima, berriz, larrialdi betean bizi da, oraindik kontrolatu gabeko hondamendia martxan duela; honen berri hedabide minoritarioek ematen dute soilik.

BIDEOA LABORATEGIAN GRABATUTA dago. Sartuko da euskaldun txapela jantzitako aitona, gitarra hartu eta kantatzen hasiko da *I pity the newspaperman* (“Erruki diot kazetariari”). Abeslaria Christopher Busby kimikaria da, 66 urteko gizona, Txernobylgo istripuaz geroztik zentral nuklearren kontrako kanpainan ari dena.

ARGIAREN gunetik ikus-entzun daiteke bideoa. “Erruki diot kazetariari / Ez daki nola heldu den / Gezurretan aritzera / Metodo maltzurerekin / Iturritzat hartuz gezurak / Heriotza trapitxeroenak / Gauzen egiak estaliz / Arnas ustel bakoitzean”. Ai Koldo Izagirrek har baleza Busbyrena eta koplak txukunetan jarri, Tapiaren *Québec* hartako kantariekin egin legez. Busbyrena oinarrituta dago Bob Dylanek aspaldi errun eta beste askok, tartean Joan Baezek eta Planxty taldeak, beren eran abestutako *I pity the poor emigrant* famatuan.

“Erruki diot kazetariari / Bizi den ordu bakoitzean / Hain dago bakarrik / Hain da huts eta botereitsu / Iritziemaile hori... egunero / Umeak hiltzen ari dena / Bere burua zaintzeko / Ihesi ezkatutzen dena”. Zeinetaz ari da doktore polemikoa?

The Guardian egunkariko George Monbiot datorkio bati burura.

Honek, kontatua dugu beste NET HURBIL batean, artikulu famatu bat plazaratu zuen Fukushimako leherketen bihamonean aldarrikatuz justu orain bihurtu dela bera nuklearren aldeko, demostratu delako hitzontzikeria hutsak zirela ekologistek eta zientzialari katastrofistek energia horretaz egindako aurreikuspenak. Hitz batez, inor ez duela hil Fukushimak, balioko duela zentralen segurtasuna hobetzeko eta beharrezkoak direla nuklearrak klimaren aldaketari aurre egiteko.

Monbiotek ahoberoen eredutzat aipatu zuen Christopher Busby zientzialaria. Elkarren aspaldiko ezagunak, honek desafioa bota zion: zu eta ni aurrez aurre mahai-inguru publiko batean, epailea zuk hautatzera. Arerioak demari uko egiten dionez, kaskoan beti euskaldun txapela daraman Busbyk herri kirolarien moduan egin dio erronka berria: bertso jarrietan. Komunikazioan aditu denari, koplak motzetan.

Hala ere, kimikari kantariak –dozena bat kanta inguru dauzka Interneten, *Care Free* taldearekin– esplikatuko du kazetari askoz ari dela, ez denez baina. *Lobby* nuklearrarekin elkarlanean ari diren kazetariez eta zientzialariez. Kantuaren azken kopletan dio: “Doala sasi-kazetarien artera / Doala bere lagunetara / Uranioaren akzioak eta / Beren ete-

Ondoko irudian eskubikoa da Christopher Busby kimikari nuklearretan aditua, beti euskal boneta buruan. Argazkia 2008an egin da, Suitzako Geneban, Munduko Osasun Erakundearen atarian zientzialariak, medikuek eta hainbat jende militante erakunde horren eta zentral nuklearren jabeen arteko lotura salatzeako astero egiten duten protestan. Ulsterreko unibertsitatean egiten duen lanaz gain, ingurumen gaietan aholkuak ematen dituen Green Audit elkartearen parte hartzen du Busbyk, Galesko Aberystwyth hirian. Askok ikertu du erradiazioek dosi txikietan eragiten dituen kalteetan; orain artean bere ideiak gutxiengoan geratu dira zientzialarien artean. Fukushimak Txernobylek adina erradiazio isuri zuela salatzen lehenetakoa izan zen Busby joan den udaberrian, eta hilabeteak aurrera joan ahala gero eta datu gehiago diote hala izan zela.

kinak zaintzen ari direnetera / Salgai dauden adituen artera / Arnas adina gezur dagitenengana / Mundu osoa pozoitzen dutenetera / Heriotza erradioaktibitatearekin”

Christople Busby fisikan eta kimikan doktore da. Urte luzez Britainia Handiko Berdeen buruzagitzan aritu da, politikan eta militantzian. Hala ere Londresko Gobernuak behin eta berriro deitu izan du erradioaktibitatearen arriskuak aztertzeako osatu dituen adituen batzordeetara. Iraken eta Kosovon izana da uranio pobretuzko armen ondorioetan ikertzen. Metal astunen toxikotasuna ere asko landu du. Batzorde akademiko horietan ia beti geratu da gutxiengoan.

Atomoak ez du lekukorik nahi

Gure bilobek jakingo dute Busbyren eta bera bezala energia nuklearraren kontrako militante sutsuak diren Alexei Iablokoven eta beste hainbat adituen aurreikuspenak zuzenak ala katastrofikoegiak diren. Baina dagoeneko badakigu Fukushimakoaren larritasunaren asmatu zutela, “dena kontrolpean dago” ziotenek ez bezala. Bigarreneko asmatzen du Busbyk salatzean kazetari eta aditu askoren saldukeria.

Hona adibide bat, joan den asteakoa. Urriaren 7an Energy News

bitatearen neurketarik ez egin edo oker egin aparatuak lurretik aparte jarriz, eta abar luzea. Orain informazioen kontrol zorrotza legez arautzeraino iritsi dira.

“Japoniak lege bat onartu du poliziari eta zentralen jabeek Interneteko jarduera mugarik gabe behatu eta Internetetik Fukushimako erradiazioei buruzko informazio ‘txarrak’ elimintzeko”. Alexander Higginsek plazaratu zuen uztailen. Higginsek badaki zentsuraz zerbait, aste batzuetarako berari ere *itzali* egin baitzieten webgunea.

Bide batez esanda, Fukushimako albisteak segitzen dituzten kazetari eta boluntarioen artean bada ohitura berri bat: bideo edo idatzizko agiri interesgarri bat azaltzen baldin bada, norbera saiatzen da saretik *jaitsi* eta gordetzen, bada ezpada ere. Hala lortu da salbatzea eta berriro sareratzea material oso garrantzizkoak. Tartean telebista publikoek noizbait eman eta gauek goizera *desagertu* zirenak.

Gauaren eta egunaren artekoa adinakoa da Fukushimaz egunkari eta telebista nagusietan dagoen *omerta* zorrotzaren eta Interneten dagoen iturri aniztasunaren arteko aldea. Japonian bertan sortzen diren albisteak hainbat hizkuntzatan zabaltzen dituzte, agiri ofizialak bildu eta sailkatzen, uhartean aste betean ihartuko liritekeen kronika mamitsuak bizirik atxikitzen.

Hedatzaile horiengana jo beharoko dute informazio bila kazetari alferragoek Fukushima hurrengo astinaldia zabalduko denean. ■

agentzia amerikarrak zabaldu zuen honakoa: martxoaren 22rako AEBetako agintariek bazekiten Fukushima 4. unitateko piszina zegoen erregai usatu guztia (%100) airean joan zela, 3. unitatekoaren erdia (%50) eta 2.ekoaren laurdena (%25) bezala. Gutxienez 336 tona atmosferara isuriak, tartean plutonioa daraman MOX erregaia 3. unitateak zeukana. Gainera, Alaskako haurren tiroideetan hautemanak zituzten erradioaktibitate aztarnak. Informazioa administrazioetik filtratutako e-postetan oinarrituta dago, osoki fidatzekoa da, beraz. Eta galdera: posible al da komunikabide nagusiek hori ezkutuan gordetzea?

Honetara helduta, zentsura aipatu behar. Fukushimaz zentsura

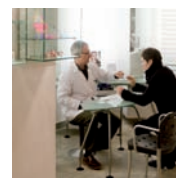
darabilte herrialde askotan. Errusian, esaterako. Errusiako estatuak diru publikoetatik milioika euro xahutzen ditu energia nuklearrari buruzko albisteak erazuten komunikabideetatik eta atomoaren aldeko *public relations* kanpainak pagatzen. Vladimir Sliviyak, Alisa Nikulina eta Maria Kaminskayak *Bellona* gunean erakutsi dute nola ordaintzen duen gobernuak Rosatom energia konpainia zuritzeko ahalegina.

Baina Japonian agintariak urrugo heldu dira. Jakina zen martxo-krisiaren ondotik han zer nolako manipulazioak burutu dituzten: urtean herritarrek jasan dezaketen erradiazio dosia legez handitu, informazioak ezkutatu, erradioakti-

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

